

Дзвінскі ўзгорак

Кроч на свой родны,
дзвінскі ўзгорак,
каб глядзець у будучую сінь

ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА ВІЦЕБСКАГА РАЁНА, №7 (58)
ТРАВЕНЬ 2017 ГОДА

МЕРКАВАНЬНЕ

«9 МАЯ — ЭТО НЕ ПРАЗДНИК, ЭТО ГОРЕ, КОГДА ПЛАЧУТ ДАЖЕ ДЕРЕВЬЯ»

Известный блогер Рустем Адагамов в Facebook высказал мысли о 9 мая.

«Я перед каждым 9 мая думаю, что же это было — почему ваш рябой Сталин после 1945-го отменил празднование победы? А теперь знаю наверняка. Он хорошо помнил и страшное лето 1941, когда его краснознаменная и легендарная разбежалась и сдалась вся в плен немцам, и 1942, когда немцы летом вышли к Волге.

Эта рыжая усатая су.. знала, что завалила трупами поля сражений ТАК, что у немцев были санатории, где лечились от неврозов пулеметчики. Потому что даже солдат не может не сойти с ума, когда на тебя волна за волной идут тысячи человек, а ты их должен убивать, потому что война. Вот так воевали великие русские полководцы.

Рябая сука знала, что настоящие фронтовики не простят ему этого и когда-нибудь завалят. Они же, те кто воевал, после войны никогда не рассказывали, что видели. Потому что это было страшно даже вспоминать. И они ничего не боялись. Их потом всех, искалеченных, без ног и без рук, на дощечках с подшипниками, убрали с улиц, сослали в «санатории», вроде концлагеря на Валааме.

А потом, при Брежневе, который там где-то подъедался на кухне полка или фронта, из 9 мая сделал «праздник со слезами на глазах». Из величайшей трагедии страны пропагандоны сделали «праздник». И чем дальше, тем он истеричней, громче, веселее.

А молодые ребята, которые погибли в 1941-1942 так и лежат просто в земле, непохороненные как люди, которые никому нах.. не нужны. Чтобы сейчас пропагандоны делали на их костях себе гешефт...

Фронтовик Гранин: «Сталин не произнес ничего о погибших на приеме после победы. Не помянул. Не выпил. Не было тоста. Это непростительно»

Мне тут кто-то написал «хочу найти могилу деда». Не было никаких могил. Летом 1941-42 в плен сдавались миллионами. Бросали технику и уходили к немцам. Это, если было куда уходить. А там умирали от голода в ямах, куда их сажали. Немцам самим жрать нечего было и с боеприпасами было плохо. Поэтому просто загоняли в овраги, ставили два-три человека из обоза с винтовками и всё. Немцы же сами писали, что не ожидали такой массовой сдачи в плен, поэтому не были готовы.

У бойцов, которых мы поднимали, боекомплект весь целый, они даже не успевали повоевать. Есть приказ окопаться — они рыли ямки в половину лопаты, приходили немцы и их в этих ямках просто отстреливали. И лучше было, когда убивали, а так они потом в ямах от голода умирали. Вот таких сейчас и копают по весне, пока земля мягкая, не засохла.

У фотографа Гундлаха, который потом в Мясном бору снимал умирающих Второй ударной, жуткие кадры — обглоданные до высоты двух-трех метров деревья в лесу. Кору обгладывали. Немцы. которые туда потом зашли, сами голодали и наших бойцов просто пристреливали, чтобы остатками еды не делиться. А местные поисковики Орловы еще в конце 50-х нашли там на торфяной узкоколейке в лесу состав из платформ — когда был прорыв в 1942-м, наши хотели вывезти госпиталь, но не смогли и раненых просто подорвали гранатами.

Война 1941-42 страшна не боями с криками «За Родину», а голодом и смертью в этих ямах у фрицев. А куда им было девать миллионы, сдавшихся в плен? У них самих есть было нечего, поэтому грабили местных — «матка курка яйко млеко».

Война — страшное дело. Пожалуйста, перестаньте из нее праздник делать. Даже ваш обожаемый Сталин это понимал...

Думайте о пацанах, которых кинули на немецкие пулеметы, под танки. 9 мая – это не праздник, это горе, когда плачут даже деревья. Перестаньте веселиться в этот день. Просто тихо посидите, вспомните 18-летних убитых немцами мальчишек. Это не победа, это беда. Вспомните этих пацанов, которых убивали немцы. Поймите, в стране выбили целое поколение. Ну и какого хе… вы пляшете??.»

gazetaby.com

МЕМАРЫЯЛ

НОВЫЯ ЗНАХОДКІ ЛЯ ХАЙСОЎ

Надпіс на грэбені з «віцебскіх Курапатаў» можа дапамагчы вызначыць, каму ён належаў. У выпадку вызначэньня прозьвішча канкрэтнага чалавека, можна было б дэталізаваць час пахаваньня і паставіць канчатковую кропку ў спрэчках прыхільнікаў двух супрацьлеглых поглядаў. Як вядома, чыноўнікі схіляюцца да вэрсіі, што ў лесе пад Хайсамі ляжаць ахвяры фашыстаў, а грамадзкія актывісты перакананыя, што людзі, пахаваныя тут, былі забітыя за часамі сталінскіх рэпрэсіяў.

На жаль, справа ўскладняецца тым, што плястмасавы грабеньчык адламаны якраз пасярэдзіне жаночага прозьвішча, выдрапанага на ім. Вайскоўцы 52-га пошукавага батальёну шукаюць у раскопе адламаную частку, але надзеяў на тое, што яна будзе знойдзена, няшмат. Тая частка надпісу, якая захавалася, кажа пра тое, што ўладальніцай грабеньчыка была «Оля Дан…»

Знайсьці другую палавінку знаходкі спадзяецца ня толькі археоляг 52-га пошукавага батальёну Вадзім Тамілін. У ідэнтыфікацыі прозьвішча зацікаўлены і супрацоўнік Акадэміі навук археоляг Алег Іоў, які працуе разам з вайскоўцамі і мусіць зрабіць свае высновы пасьля завяршэньня эксгумацыі парэшткаў.

А пакуль, нягледзячы на тое, што паднятыя з раскопаў рэчы датуюцца толькі даваенным пэрыядам, высновы археолягі робяць розныя. Так, Вадзім Тамілін кажа пра імавернасьць прыналежнасьці пахаваньняў да ваеннага часу, і ў якасьці доказу прыводзіць знойдзены фрагмэнт нямецкага бота. Паведаміць больш падрабязнасьцяў археоляг пошукавага батальёну адмовіўся. А вось расповед Алега Іова быў шчырым і дэталёвым.

Супрацоўнік Акадэміі навук адзначае, што хайсоўскія пахаваньні падобныя да пахаваньняў у Курапатах:

– Бачна, што рабіліся яны па адной і той жа інструкцыі: ямы той жа самай глыбіні, памераў, той самы спосаб расстрэлаў, набор рэчаў той самы. Але ёсьць і адрозьненьні: тут я ня бачыў рэчаў 1938-1940 гадоў. Манэты датуюцца 1928-1931 гадамі, апошняя – 1936 годам, усе гільзы – 30-х гадоў. У Курапатах былі гільзы 39-га і 40-га году, тут няма. Таму паўстае пытаньне: «Калі забойствы адносіць да 42-га году, як некаторыя лічаць, то чаму няма ніводнай рэчы гэтага пэрыяду? Няўжо людзі не хадзілі ў краму з 1939-га па 1942-гі?»

Яшчэ можна сказаць, што гэты аб'ект быў непастаянны, расстрэлы рабіліся эпізадычна. Тут не было калючага дроту, аб'ект не ахоўваўся. Ну і, вядома, у адрозьненьне ад Курапатаў тут не забівалі замежных грамадзянаў. Галёшы трапляюцца піцерскія, маскоўскія, але яны прадаваліся і ў БССР. Знойдзеныя зубныя шчоткі выраблялія на віцебскай фабрыцы імя Куйбышава, якая працавала з 1936 году да пачатку вайны, то бок ляжыць тут мясцовае насельніцтва.

Колькасьць ахвяраў у яміне 20-30 чалавек, хаця дакладна вызначыць цяжка, бо колькасьць сьцегнавых костак – адна, а колькасьць чарапоў – зусім іншая. Іх значна менш. Відаць, чарапы забралі вандалы. Хаця я не разумею несувымернасьці выдаткаваных чорнымі капальнікамі высілкаў зь мізэрнасьцю атрыманых прыбыткаў. Але, мабыць, гэта настолькі засела ў іхніх мазгох, ці яны прапітыя. Не каштуе знойдзенае такіх высілкаў. Гэта ж такая праца!

Сёньня знайшлі гузік зь сярпом і молатам. Па інтэрнэце высьветлілі, што адарваўся ён ад плашча супрацоўніка НКУС, а мо адарваў нехта, схапіўшы таго нкусаўца загрудкі.

Па выніках назіраньняў Алег Іоў павінен будзе напісаць заключэньне для Акадэміі навук і для выканкаму, на просьбу якога ён сюды камандзіраваны. Але, як мяркуе археоляг, наўрад ці яго меркаваньне будзе мець нейкую вагу, бо як такіх раскопак тут няма. Тут проста дабіраюць тое, што ўжо павыварочвалі вандалы. Толькі ў межах адкрытай крымінальнай справы накшталт курапацкай можна было б казаць пра навуковую аб'ектыўнасьць.

Алег Іоў адразу адкінуў вэрсію пра тое, што ў лесе ля Хайсоў ляжаць савецкія грамадзяне з працоўнага лягеру, якіх акупацыйныя ўлады выкарыстоўвалі для рамонту шашы Віцебск – Гарадок. Лягер месьціўся недалёка, у вёскі Бараўляны, але які сэнс расстрэльваць тых, каго выкарыстоўваюць як працоўную сілу?

«Дый не расстрэльвалі гэтак немцы. Яны рабілі траншэю і знішчалі аўтаматным ці кулямётным агнём. Для іх было немэтазгодна капаць яміну ў два з паловай мэтры глыбінёй. Да таго ж наяўнасьць рэчаў асабістага карыстаньня гаворыць пра іншы почырк, падобны да курапацкага. Людзей забіралі наўпрост з дому і не казалі, што вязуць на расстрэл, таму людзі бралі з сабой мыла, конаўкі, зубныя і абутковыя шчоткі, савецкія грошы… У Курапатах мы знаходзілі нават бутэрброды з курыцай. Узялі, вывезлі і расстралялі, яны нават у турме не былі. І калі гэта 1942 год, то адкуль у іхніх кішэнях духмянае мыла, і навошта ім савецкія манэты? І яшчэ такі момант: амаль усе цэлыя чарапы з уваходнай і выходнай адтулінай, адзінкі маюць адну адтуліну», – кажа археоляг Акадэміі навук.

Некалькі раней былі знойдзеныя два папяровыя артэфакты. Як мяркуецца, гэта паштовы ліст і гандлёвы чэк. Знаходкі ўжо перададзеныя для правядзеньня тэхніка-крыміналістычнай экспэртызы. Ліст можа ўтрымліваць прозьвішча, а чэк – дату.

Ян Сведка

ІНІЦЫЯТЫВА

ЗВАРОТ ДА СТАРШЫНІ АБЛВЫКАНКАМУ

Віцебскія актывісты спадзяюцца, што ўлады дазволяць усталяваць памятны крыж на месцы масавых расстрэлаў ля вёскі Хайсы.

Памкненьні грамадзкасьці ўшанаваць месца чалавечых пакутаў пад Віцебскам цалкам зразумелае і натуральнае. А вось рэакцыю абласной улады, ад якой залежыць, ці атрымаюць грамадзяне дазвол на ўсталяваньне крыжа, прадказаць адназначна не выпадае.

У сваім звароце грамадзяне зьвяртаюць увагу абласнога кіраўніцтва на тое, што ўсталяваньне крыжа дасьць магчымасьць зьдзяйсьняць малебны за душы нябожчыкаў па хрысьціянскіх канонах. На іх думку, малітва – гэта тое нямногае, што нашчадкі мусяць зрабіць дзеля захаваньня памяці пра нашых суайчыньнікаў. Да таго ж усталяваньне крыжа, як мяркуюць ініцыятары, у нейкай ступені дапаможа зьберагчы месцы пахаваньняў ад чарговых замераў вандалаў.

Што трэба адзначыць, збор подпісаў пад такім зваротам мае шэраг спэцыфічных рысаў. Ня кожны дзень даводзіцца вяскоўцам сутыкацца з падобнай ініцыятывай, таму ёсьць насьцярожанасьць зь іх боку. Жывучы ва ўмовах татальнай залежнасьці ад дзяржавы, людзі паводзяць сябе з асьцярогай, нібыта час не пераменіўся. Затое тыя грамадзяне, што ведаюць пра месца масавых расстрэлаў ад бацькоў, аднавяскоўцаў ці з уласнага досьведу, падпісваюцца з ахвотай і ўсьведамленьнем далучанасьці да важнай грамадзкай справы.

У такіх выпадках сустрэча не абмяжоўваецца толькі ўласнаручным подпісам: зборшчыку даводзіцца выслухоўваць прыватную гісторыю пра расстрэлы ў хайсоўскім лесе. І пакуль вайскоўцы 52-га пошукавага батальёну шукаюць у разрабаваных магілах канкрэтныя дакумэнтальныя рэчы, якія б дакладна ўказалі наіх часавую прыналежнасьць, каля трыццаці мясцовых жыхароў перакананыя, што людзей забілі падчас даваенных сталінскіх рэпрэсіяў. Сярод тых, хто ўжо падпісаўся, грамадзяне ад 45-гадовага да 89-гадовага ўзросту.

«Подпісаў за гэты час можна было назьбіраць і болей, але ж трэба пагутарыць зь людзьмі, выслухаць іхнае стаўленьне да ініцыятывы, пачуць іхны асабісты расповед пра тое, калі і ад каго яны даведаліся пра зьнішчэньне рэпрэсаваных у лесе за Хайсамі. Што прыемна, людзі не адмаўляюцца падпісваць нават тады, калі ты іх засьпееў за працай, дзе-небудзь на агародзе. Мы хочам, каб крыж той быў асьвечаны, каб сьвятары розных канфэсіяў маглі маліцца за душы ахвяраў. Ніякіх шыльдаў на крыж мацаваць мы не зьбіраемся. Для нас важна, каб можна было памаліцца, аддаць даніну павагі забітым грамадзянам. У тым выпадку, калі абласное кіраўніцтва не дазволіць нам усталяваць крыж, людзям будзе цяжка зразумець і тым больш прыняць такое рашэньне, бо ніякай палітычнай афарбоўкі рэлігійны сымбаль у сабе не нясе. А пакуль спадзяёмся на лепшае і зьбіраем подпісы», – распавёў зборшчык Ян Дзяржаўцаў.

Збор подпісаў пад зваротам да абласнога кіраўніцтва распачаты і ў Віцебску.

Ян Сведка

ЗДАРЭННІ

ВЕЛОСИПЕДИСТА НАКАЗАЛИ ИСПРАВРАБОТАМИ

Велосипедист, сбивший на переходе в Витебском районе 8-летнюю девочку, получил год исправительных работ.

Суд Витебского района вынес приговор 43-летнему жителю Витебска, который обвинялся в совершении преступления по ч. 1 ст. 321 УК (Нарушение пассажиром, пешеходом или другим участником движения правил безопасности движения или эксплуатации всех видов транспорта, повлекшее по неосторожности причинение тяжкого телесного повреждения).

«Мужчине назначен год исправительных работ с удержанием в доход государства 15% заработка. Приговор вступил в законную силу», — отметил Михаил Шестопалов.

Инцидент произошел вечером 1 октября 2016 года в поселке Тулово Витебского района. Велосипедист на нерегулируемом пешеходном переходе сбил 8-летнюю девочку, которая шла с братом в магазин. Машин поблизости не было, поэтому дети смело ступили на пешеходный переход. Мальчик дорогу перебежал без происшествий, а девочку сбил велосипедист, которого они в темноте не заметили. От столкновения ребенок упал, ударился головой о бордюр и получил закрытую черепно-мозговую травму, переломы и ушибы.

Согласно заключениям экспертов, на момент происшествия у велосипеда была неисправна тормозная система, не работали фары, что недопустимо при движении по проезжей части в темное время суток.

news.tut.by

НЕДАЛЁКАЕ МІНУЛАЕ

УСПОМНІЛІ АХВЯРАЎ І ГЕРОЯЎ ЧАРНОБЫЛЮ

У 31-ю гадавіну трагедыі, жалобны мітынг-рэквіем прайшоў а 18 гадзіне ў сьценах Сьвята-Ўсьпенскага катэдральнага сабору Віцебску.

Другі год запар віцебскія ўлады разам з праваслаўнай царквой успамінаюць ахвяраў аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Сёлетняе мерапрыемства амаль цалкам адпавядала мінулагодняму сцэнару. Тыя самыя словы, тыя самыя патасныя вершы, тыя самыя удзельнікі: прадстаўнікі улады, курсанты кадэцкай вучэльні, юныя пажарнікі, і, нібы не да месца, некалькі ліквідатараў, для якіх не падумалі нават паставіць крэслы, хаця некаторым стаяць ужо было цяжка. Заўважыўшы тое, становішча выправіў нехта з прысутных, і крэслы неўзабаве зьявіліся.

Вядомыя зь мінулагодняга выступу вершы гучаць у сьценах царквы ў выкананьні прафэсійнага артыста:

Простые, добрые ребята –
Их тысяча, и их не счесть.
Они здесь потому, что надо.
Чернобыль – совесть их и честь.

Гучаць нібыта шчыра, нібыта ўсё праўдзіва, але ў кожным слове – падмена. Падмена, якая хавае горкую праўду пра Чарнобыль. Праўду пра тое, што сотні тысяч простых і добрых хлопцаў вымушаныя былі заплаціць сваім жыцьцём і здароўем за чужое невуцтва і парушэньне нормаў эксплёатацыі АЭС.

Ад улады слова ў памяць пацярпелых ад Чарнобылю казаў старшыня Віцебскага гарадзкога Савету дэпутатаў Уладзімер Бялевіч. Сухія лічбы, казённыя словы для прафармы, за якімі ня бачна асабістага стаўленьня да таго, пра што гаворыцца. Мяне ўвесь час ўражвае гэтая татальная нязднольнасьць прадстаўнікоў улады знаходзіць адпаведныя сытуацыі словы.

Пасьля таго, як мерапрыемства ў Сьвята-Ўсьпенскім саборы скончылася, грамадзяне паставілі памінальныя сьвечкі ды паціху разышліся.

А вось ліквідатары, сябры грамадзянскай арганізацыі "Зьвяз Чарнобыль-Беларусь", ды прадстаўнікі дэмакратычнай супольнасьці гораду спусьціліся да Дзьвіны і пусьцілі па рацэ жалобны вянок у памяць тых, каго забраў Чарнобыль. Ніякіх прамоваў не казалі, але выразы твараў тых, хто глядзеў на вянок, што сплываў у вечнасьць, быў красамоўнейшы за любыя словы.

Ян Сьведка

ОБЫЧНАЯ БЮРОКРАТИЯ

НЕ ГРИБНАЯ ПОЛИТИКА

Директор фирмы по производству грибов в Витебском районе рассказал о проблемах с поставками в Россию, бумажной волоките и новых возможностях бизнеса.

Владелец грибного бизнеса — директор ООО «Грибоедофф» Сергей Коваль родился в Минске. По образованию физик-ядерщик. По профессии бизнесмен, специалист по управлению инвестиционными проектами.

Около года назад Сергей Коваль приехал в неперспективные Васильки и стал осваивать грибную технологию. В штате цеха по выращиванию шампиньонов, шутит, 14 рабочих и талисман Кася. Брошенного котенка, из которого выросла отличная охранница, подобрал на автозаправке. Теперь талисман днем спит, а ночью охотится — защищает хозяйские владения от посягательств полевых мышек.

Наш разговор прерывает телефонный звонок. Сергею Ковалю сообщают: партию шампиньонов задержали на российской таможне. Без объяснения причин.

Владелец «Грибоедофф» возмущен:

— Стоимость товара — месячный фонд зарплаты. Как можно в такой ситуации планировать будущее? Сегодня я 40 процентов продукции поставляю на экспорт, собираюсь расширять бизнес. Уже готов проект по новой пристройке. Площади увеличатся в итоге в два раза, а объемы производства — в три. Это за счет того, что мы сможем перейти на новые технологии и сократить время выращивания грибов. Но если отпадет экспорт, предприятие придется закрывать.

Сергей Коваль не скрывает: в бизнесе все взаимосвязано. В том числе проблемы внешние и внутренние. Сегодня существует столько законов, инструкций и правил, что если все их досконально изучать, самим бизнесом, разрешением вот таких приграничных проблем и в целом продвижением продукции заниматься будет некогда.

Никто, по словам бизнесмена, сознательно не хочет нарушать закон:

— Сейчас мне приходится импортировать компост с мицелием шампиньонов. Смесь верхового и низового торфа тоже везу из Украины. Даже ящики для упаковки приходится покупать в Польше — они там в два раза дешевле, чему у нас. В итоге большие логистические расходы и, соответственно, солидные ввозные таможенные платежи.

Кстати, срок хранения нашей продукции — всего 3 дня, тогда как польские шампиньоны могут лежать в магазинах три недели. Так что об экологичности импортной продукции говорить не приходится.

Таможенный дисбаланс, по словам бизнесмена, — не единственная, хотя и очень важная проблема. Хуже, когда нельзя купить то, в чем остро нуждаешься. Недавно грибоводы зашли в тупик — нужны препараты для борьбы с вредителями и болезнями. Обратились в инспекцию по семеноводству, карантину и защите растений, составили список необходимого: подскажите, мол, где купить? А им присылают ответ: эти препараты, а также их аналоги на территории страны не производят, в перечень разрешенных к ввозу и использованию не входят. Как так?

За неполный год «Грибоедофф» вырастил около 100 тонн шампиньонов. На предприятии до минимума снизили энергозатратность процесса, все помещения отапливают дровами. В стране всего 7 аналогичных фирм, объемы производства небольшие.

Просторные камеры для выращивания, электронный контроль микроклимата, круглосуточно работающий персонал — Сергей Коваль все производство поставил на современный технический уровень. И очень надеется, что новые изменения в законодательстве помогут всем предпринимателям и ему лично раскрутить бизнес, а главное — обеспечить стабильность его развития. На общее благо — как самих энтузиастов, так и всей экономики страны.

«СБ Беларусь Сегодня»

САМАЗАБОЙЧЫ РЭФЕРЭНДУМ 1995-ГА

Здавалася б, ну чаго з гэтым сцягам і мовай насіцца? Значна больш важныя пытанні дэмакратыі, паўнамоцтваў прэзідэнта ды парламенту... Але з часам апынулася, што і мова, і сімволіка — гэта не толькі трызненні рамантыкаў-«адраджэнцаў», але яшчэ і пытанне нацыянальнай бяспекі.

Першы, але не апошні за гады праўлення сённяшняга кіраўніка Беларусі, рэферэндум адбыўся 14 мая 1995 года. Першы і... лёсавызначальны. Тактычна кіраўнік Беларусі тады перамог, стратэгічна — прайграў

Як мы памятаем, падчас рэферэндуму на галасаванне былі вынесены чатыры пытанні: аб замене нацыянальнай сімволікі, аб наданні рускай мове роўнага статусу з беларускай, аб інтэграцыі з Расіяй ды аб наданні прэзідэнту права роспуску парламента.

Ці былі вынікі галасавання аб'ектыўнымі? Спрэчкі ідуць дагэтуль. Пра працэнты, парушэнні, само права на рэферэндум з юрыдычнага боку. Пытанне ў іншым: ці магчыма наогул выносіць на галасаванне (ставіць пад сумнеў) прынцыпы, якія дазваляюць народу звацца народам і ў далейшым самастойна вызначаць свой лёс?

Адсоўванне нацыянальнай сімволікі ды мовы з дзяржаўнага ўзроўню стала для Беларусі самазабойчымі крокамі. Герб «Пагоня» і бел-чырвона-белы сцяг на доўгія гады апынуліся па-за законам — за іх выкарыстанне тысячы людзей трапілі пад рэпрэсіі, гістарычныя сімвалы сталі фактычна забароненымі. Родная мова апынулася дэ-юрэ «роўнай» з расійскай, але дэ-факта — выкінутай з ужытку, нацыя анямела.

Здавалася б, ну чаго з гэтым сцягам і мовай насіцца? Значна больш важныя пытанні дэмакратыі, паўнамоцтваў прэзідэнта ды парламенту... Але з часам апынулася, што і мова, і сімволіка — гэта не толькі трызненні рамантыкаў-«адраджэнцаў», але яшчэ і пытанне нацыянальнай бяспекі. Маеш мову і гісторыю, пазначаную сімваламі, — значыць, маеш права на незалежную дзяржаву. Карыстаешся чужой мовай і бутафорыяй замест гісторыі — чакай гасцей. Прыклад Украіны, дзе пад удар Расіі трапілі акурат русіфікаваныя дэнацыяналізаваныя рэгіёны, — выдатнае таму сведчанне.

Пасля падзеяў у Крыме і ў Данбасе падалося, што дзяржава пачала разумець: перагнулі з чысткай усяго беларускага, трэба назад адкручваць. Але як адкруціш, калі дзеці з рускамоўных школаў не тое што размаўляюць — разумеюць па-беларуску з цяжкасцю? Як адкруціш, калі для тысяч сілавікоў, выгадаваных пры Лукашэнку, нацыянальныя сімвалы сталі аб'ектам нянавісці на падсвядомым узроўні?

Па вялікім рахунку, рэферэндум не проста ўзаконіў новыя герб са сцягам ды рускую мову, ён даў дабро на вынішчэнне ўсяго нацыянальнага пад корань. Нацыяналізм стае галоўным ворагам кіраўніка і ўсёй ягонай вертыкалі. Але і тут захаваная міна запаволенага дзеяння: дэмакратаў перамагчы можна, асабліва калі дзейнічае сацыяльная дамова — улада ўзамен на стабільнасць. Якія там справядлівыя выбары, калі ў лядоўні поўна? Ці багата хто захоча сядзець у засценках за абстрактныя «правы чалавека» ці абяцанні рэформаў?

З нацыяналістамі — складаней. Якія б добрыя дарогі ні будаваліся, як бы ні раслі заробкі ў «хлебныя» гады, ім усё адно няймецца: «Беларусь мае быць беларускай!» І нічога тут не паробіш. Зміцер Дашкевіч некалі казаў, што прыйшоў у пратэстны рух менавіта праз змену нацыянальнай сімволікі ў 1995-м. Маладога яшчэ будучага палітыка, палітвязня і «вулічнага байца» абурыла падмена натуральных рэчаў, якія ёсць у кожнай дзяржаве, на бутафорыю. А калі ў чалавека забіраюць нешта натуральнае, як паветра, — выбару няма: трэба ісці да апошняй мяжы...

Міраслаў Лазоўскі, адзін з ключавых фігурантаў «Справы патрыётаў», неадноічы казаў: «Мне няма розніцы да прозвішча прэзідэнта, галоўнае — незалежнасць». Упэўнены, што такой пазіцыі трымаецца абсалютная большасць хлопцаў, якім зараз шыюць 287-ы артыкул. Натуральная рэч — незалежнасць. Тыя, хто без грошай і спадзеваў на высокія пасады будзе яе бараніць, — залаты фонд нацыі: не здрадзяць, не разбягуцца, не здадуць. Але жне: «нацыяналіст» для ўладаў па-ранейшаму вораг. А як інакш? Прагаласаваў жа народ яшчэ ў 1995-м...

Вядома, той рэферэндум быў зроблены як пад замову Расіі, так і пад замову сацыяльную: Лукашэнка адчуў народ з ягонай настальгіяй па СССР і бязмежнай любоўю да «старэйшага брата». Адчуў — і сыграў. Але ведаць псіхалогію «простага чалавека» — гэта яшчэ далёка не ўсё ў палітыцы. Трэба трохі далей глядзець, на крок наперад.

І тут Лукашэнка прайграў — выкінуў адразу ўсе карты. Можна ж было і гайкі зацiскаць, і з Расіяй фліртаваць, але пры гэтым умацоўваць нацыянальны складнік, нават з прагматычных пазіцыяў, каб больш упэўнена пачуваць сябе ў гульні. Урэшце, ёсць прыклад Казахстану, дзе кіраўнік і Пуціну руку ціскае, і мову з кірыліцы на лацінку пераводзіць, нібы кажучы: «Мы — іншыя. Тут не «русский мир».

Тактычна Лукашэнка ў 1995-м перамог, стратэгічна — прайграў. Але ці ён адзін? Прайграла ўся Беларусь разам з мёртвымі, жывымі і ненароджанымі — уся нацыя ў перспектыве прасторы і часу. Вяртацца на нацыянальныя пазіцыі для Лукашэнкі зараз — нібы здрадзіць самому сабе, пакінуць усё, як ёсць, — згубіць краіну. Цяжкі выбар, дылема. Але ці бывае па-іншаму ў складаныя часы?

Алесь Кіркевіч
"Новы Час"

НАША ЎЛАДА

КАК ВЫГЛЯДИТ НАСТОЯЩЕЕ «СТЫДОБИЩЕ» ЛУКАШЕНКО

Зацепило! Почему «стыдобище» в спорте главу государства интересует больше, чем «стыдобище» в экономике? Как ни тужились идеологи создать 9 мая что-то «прыкрасное» по всем канонам официоза, Александра Лукашенко больше волновали 5-я колонна, деревня и хоккей.

Пока натренированные гимнасты в гимнастерках упражнялись в стойке «делай раз, делай два», главнокомандующий и его свита тоже пытались сымитировать что-то победоносное. Так сказать, под стать торжеству момента.

Только вот получилось не очень. Бравурные песни и пляски так и не смогли зажечь огня в душе главного потребителя этой праздничной феерии. Он был грустен и безучастен.

Что хотели услышать от Лукашенко белорусы? По крайней мере те, кто еще рассчитывает на какие-то слова. Наверняка, думали, что руководитель выйдет к народу, подбодрит и заверит, что главные победы у нас еще впереди и мы обязательно по примеру наших славных предков преодолеем все свалившиеся на нас (не будем уточнять благодаря кому) беды.

А что услышали? В своей торжественной речи Лукашенко рассказал про врагов, которые окопались вокруг наших границ, про 5-ю колонну, которая лелеет свои коварные планы, и про земной шар в огне. А после торжественной речи и вовсе удивил всех.

Выяснилось, что главу государства больше интересует, «как можно было пропустить с „пятака" третью шайбу от финнов», нежели проблемы, с которыми столкнулась наша страна. Упадок в экономике, нищета, отсутствие нормальной работы и перспектив... Нет, все это не нашло отражения в речах руководителя. Он прямо дал понять, что «стыдобище» в спорте его волнует значительно больше, чем стыдобище в экономике. Глава государства готов был взахлеб рассказывать, как надо пасовать и пробивать, и абсолютно не парился по поводу собственных побед. Вернее, их отсутствия.

Интересы белорусов и Лукашенко в этот день (да и не только в этот) явно разошлись. Пока одни думали, как найти работу в городе, где единственное предприятие ввиду бездумной государственной политики стало банкротом, другой придумывал новый способ, где еще закопать деньги, решив пустить их на умирающие деревни.

Пока одни ужасались собственным бедственным положением, другой рассказывал о тяжелых буднях мигрантов в Европе.

Слушая речи президента, глядя в его усталые, без малейшей надежды и интереса глаза, думаю, многие в этот момент думали про «стыдобище». Только не про то, о котором вещал Лукашенко.

Потому что «стыдобище» — это не когда ты не забиваешь в ворота противника, а когда более 20 лет топчешься на одном месте, называя это «особенным курсом».

«Стыдобище» — это не когда ты пасуешь не туда, а когда экономика твоей страны пасует, потому что не может существовать без субсидий соседнего государства, а иного способа управления ты не знаешь.

«Стыдобище» — это не когда ты теряешь шайбу, а когда ты теряешь людей, которые уезжают из страны в поисках нормальной жизни, потому что тут у них забрали не только возможность заработать, но и надежду на лучшее будущее.

Все это и есть настоящее стыдобище. Только вот стыдно ли его главному организатору?

Светлана Метёлкина
http://gazetaby.com

ДЗЕНЬ ЕЎРОПЫ

ПРАЕЎРАПЕЙСКУЮ МОЛАДЗЬ САБРАЎ ДЗЕНЬ ЕЎРОПЫ

Лекцыі экспертаў, віктарына пра ЕЗ і кінапрагляд — Рух «За Свабоду» зладзіў трэці Дзень Еўропы у Мінску.

Адкрыў Дзень Еўропы эканаміст Сяргей Чалы лекцыяй «Ці можа Беларусь стаць „Кіпрам"». У ёй ён разабраўся, на якім месцы знаходзіцца беларуская эканоміка ў Еўропе, і якія нашыя перспектывы.

«Пры ўсіх размовах пра крызіс толькі дзве краіны не „растуць" у нашым рэгіёне — Беларусь і Расія. Нашая эканоміка ўсё больш набывае рысы нафтавай эканомікі. Строга кажучы, так яно і ёсць. Праўда, мы здабываем нафту не ў зямлі, а ў Расіі», — адзначыў Чалы.

Ён чакае, што добрых перспектываў у беларускай эканомікі пакуль не шмат: «перад тым як будзе лепей, будзе горш».

«Беларусь патрэбная Расіі больш, чым Расія патрэбная Беларусі. Яны нам плацяць засталося давядацца, за што. А плацяць яны за вельмі дарагі тавар — анестэзію фантомных імперскіх боляў», — адзначыў эканаміст.

Удзельнікі разам з кінакрытыкам Максімам Жбанковым паглядзелі і абмяркавалі фільм «Бразілія» Тэры Гільяма. А кіраўнік Беларускага добраахвотнага таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры, сябра Рады Руху «За Свабоду» Антон Астаповіч распавёў пра «Еўрапейскі кантэкст беларускай культуры».

«Трэба памятаць пра вялікі ўплыў рускай культуры і помніць пра польскі, але ніколі нельга закульвацца ў нейкі адзін бок. Мы этнас, культура, якая сфармавалася на зломе двух цывілізацыяў, і мы павінны захаваць сваю інтэнтычнасць. Калі будзем хіліцца ў адзін ці другі бок, то ёсць пагроза яе страты», — падкрэсліў Астаповіч.

«Дзень Еўропы — дата, якая звязаная з абвяшчэннем аб'яднання еўрапейскіх краінаў. Рух „За Свабоду" ладзіць свята як дзень міра, еднасці Еўропы», — адзначыў адзін з арганізатараў свята, намеснік старшыні Руху «За Свабоду» Кірыл Стасялька.

Па ягоных словах, Дзень Еўропы дапамагае зразумець беларусам, што яны з'яўляюцца еўрапейцамі — не менш, чым

(працяг на стар. 4)

ДЗЕНЬ ЕЎРОПЫ

(пачатак на стар. №3)

жыхары краінаў, якія ўваходзяць у Еўрапейскі звяз.

«Еўрапейскасць фармуецца не толькі прыналежнасцю да ЕЗ, колькі адпаведнай ідэнтычнасцю, успрыняццём саміх сябе і навакольнай рэчаіснасці», — падкрэліў Стаселька.

Ён пазітыўна ацаніў само мерапрыемства, кажа, што атрымалася стварыць цёплую цікавую атмасферу.

«Дзень Еўропы — важнае мерапрыемства, бо мы еўрапейцы, культурна, па ўзроўні адукацыі», — адзначыла адна з арганізатараў, сябра Рады Моладзі Руху «За Свабоду» Вікторыя Таболіч.

Вікторыя асабліва адзначыла кінапрагляд, адзначыўшы, што фільм «Бразілія» прымусіў задумацца, і да яго яны з сябрамі вярнуцца яшчэ не раз.

Вольга Быкоўская

АДУКАЦЫЯ

ВНАЧАЛЕ БУДЕМ УЧЕБНИКИ ПЕРЕПИСЫВАТЬ…

Зацепило! Программу сократить, учебники — новые, уроки — с 9 утра, — требовал Лукашенко с трибуны. И все потому, что Коле сложно учиться и по утрам он не высыпается.

— Спрашиваю у своего (сына — С.), ну как на первом уроке? Отвечает: «Ну, папа, ничего. Все спят и я там прикорну». Ну, слушай, ты же сын президента, нельзя так. Говорит, спать хочу, — рассказывал парламентариям и народу Лукашенко и возмущался: — Безобразие в школе!

Конечно, любой другой отец в этой ситуации просто положил бы своего сына пораньше спать. Но зачем? Президенту же легче перенести уроки для детей всей страны на час позже.

— И не смотреть, что родителям сложно в школу отправить ребенка, потому что они раньше идут на работу, — инструктировал Лукашенко.

И правда, чего на это смотреть, когда Коля не высыпается? Пусть уж 6-летний Ваня или 7-летняя Даша сами как-нибудь завтраками себя кормят и до школы доводят. Главное, что Коля теперь будет бодр и весел. Его же есть кому накормить и отвести!

Ну и программы, соответственно, надо подкорректировать. У нас ведь как? Учится Коля в 5-м классе — будем для 5 класса учебники переписывать, идет в 6-й — для 6-го исправим, в 7-м сложно — что ж, надо подстроиться. Каждо этого исправили в предыдущем, особо и не важно — Коле ж там уже не учиться.

С такими темпами мы сначала школьные программы перепишем, потом вузовские. А дальше что будем под Колю переписывать? Конституцию?

Вероника Белова

“ПАРАДАК”

«В ДЕРЕВНЕ ОСТАЮТСЯ СЛАБЫЕ... »

Экономист Леонид Заико — о планах главы государства навести порядок в деревне:".. пока в деревне убивают человека, там остается самый неэффективный человеческий капитал. И сколько туда сколько денег не вкладывай — будет труба."

Накануне Александр Лукашенко заявил о том, что в Беларуси «будут восстанавливать небольшие деревни».

— Их надо приводить в порядок, — сказал он. — И если люди будут там жить, мы обязательно модернизируем, отремонтируем инфраструктуру для них. Мы будем делать это по всей стране.

Руководитель страны также добавил, что государство будет делать «все для того, чтобы эти деревеньки восстановить». В частности, планируется подвести к ним дороги, что предусмотрено госпрограммой по развитию сети местных дорог.

Руководитель Аналитического центра «Стратегия» Леонид Заико сомневается в успехе инициативы.

— Они сначала создали проблемы, а теперь хотят их решать, — заметил он в экспресс-комментарии «Салідарнасці». — Мне кажется, белорусская власть просто не понимает, что произошло в деревне. Она не имеет ни малейшего представления. Дело в том, что в Европе еще в средние века бедные крестьяне разорялись и уходили в города. А в сельской местности оставались самые сильные. В Беларуси и в России все было наоборот. С того времени, как началась коллективизация, самые сильные и умные начали уходить из деревень.

По мнению эксперта, главная проблема современной белорусской деревни в том, что там остался неконкурентный социальный материал:

— Если кто-то не верит, пускай посмотрит на личность Александра Григорьевича — он ведь из деревни ушел? Ушел. А остались там с большего самые слабые и неконкурентные. Пускай чиновники назовут имена своих детей, которые поехали в деревню работать. У кого из министров ребенок пошел работать в колхоз? Покажите мне этого человека.

По мнению Леонида Заико, в такой ситуации никакого смысла вкладывать деньги в деревню нет.

— Там надо заново создавать человеческий капитал. И никаких условий не надо — просто не трогайте людей. Отдайте им землю, у них найдутся и родственники, и друзья... Кто-то найдет наемных работников — все это люди могут сами сделать. Просто надо сделать то, что еще большевики обещали, но не исполнено до сих пор.

Вопреки распространенному мнению, частные фермеры могли бы успешно работать в Беларуси.

— Есть место не только крупным, но и мелким хозяйствам, которые будут иметь свою нишу. Можно выращивать ягоды, фрукты, картофель... А пока в деревне убивают человека, там остается самый неэффективный человеческий капитал. И сколько туда сколько денег не вкладывай — будет труба.

Павел Рос

http://gazetaby.com

ПОГЛЯД НА ГІСТОРЫЮ

СТАЛІН — ПЕРАМОЖЦА ЦІ ЛУЗЭР?

10 траўня, на другі дзень пасьля сьвяткаваньня Дня Перамогі, паглядзеў на тэлеканале «РТР-Беларусь» перадачу «Вечар з Уладзімірам Салаўёвым». Абмяркоўвалі пытаньне аб ролі Сталіна ў перамозе над фашысцкай Нямеччынай. Паводле сацыялягічных апытаньняў, каля паловы грамадзян РФ станоўча ацэньваюць ролю генэралісімуса ў Вялікай Айчыннай вайне. І ўдзельнікі перадачы Салаўёва ў большасьці падзялялі такі погляд. Галоўны аргумэнт такі: а як яшчэ можна ацэньваць ролю Вярхоўнага галоўнаначальніка войска, якое атрымала такую вялікую перамогу? Пытаньне пра цану перамогі пры гэтым неяк згубілася.

Успомніўшы, што я паводле сваёй першай прафэсіі гісторык, вырашыў нагадаць некалькі тэзаў да ролі Сталіна ў вайне. Найперш два факты. У Першай сусьветнай вайне немцы змаглі акупаваць толькі невялікую частку Расейскай імпэрыі (да бальшавіцкай рэвалюцыі 1917 году). Лінія фронту праходзіла прыкладна пасярэдзіне сучаснай Беларусі. А ў Другой сусьветнай вайне, у час кіраваньня «вялікага палкаводца» Сталіна, немцы дайшлі да Масквы і Сталінграда.

Ніколі раней у гісторыі войнаў, якія вяла Расея, у яе не было так шмат палонных (каля 5 млн) і калябарантаў, якія ваявалі на баку ворага (1,5 млн).

Але вернемся да Сталіна. Напярэдадні вайны ім былі зроблены такія сур'ёзныя памылкі (іх можна нават назваць дзяржаўнымі злачынствамі), што яны сталі велізарнай трагедыяй для народаў СССР.

Найперш прыгадаем, што напярэдадні вайны была вынішчана большасьць каманднага корпусу Чырвонай Арміі, а таксама дзяржапарату, гаспадарчай, навуковай эліты. У шэрагу выпадкаў лейтэнанты пачалі камандаваць палкамі.

Безумоўна, тут не абысьціся без ацэнкі пакту Молатава — Рыбэнтропа. Я ня згодзен з распаўсюджанай думкай, што Сталін і Гітлер аднолькава вінаватыя ў разьвязваньні Другой сусьветнай вайны. Віна Сталіна ёсьць, як, дарэчы і кіраўнікоў Францыі і Англіі (Мюнхенская дамова). Але галоўная віна ўсё ж ляжыць на Гітлеру, які хацеў вайны, усімі сіламі дамагаўся яе, бо на гэтым грунтавалася ўся ягоная палітыка і ідэалёгія.

Тым ня менш, на мой погляд, пакт Молатава — Рыбэнтропа зьяўляецца стратэгічнай памылкай Сталіна. Найперш, адзначым, што гэта не дамова аб ненападзе, як дасюль падаецца ў нашых падручніках гісторыі. Бо былі ж яшчэ сакрэтныя пратаколы аб падзеле Ўсходняй Эўропы, а таксама дамова пра дружбу і мяжу ад 28 верасьня 1939 году. Фактычна гэта былі дамовы аб саюзе. У рэальнасьці ў 1939-1940 гг. СССР аказваў Нямеччыне эканамічную і дыпляматычную падтрымку агрэсіі ў Эўропе. Такім чынам, Сталін дапамог Гілеру захапіць краіны, якія маглі стаць (а ў канцы вайны насамрэч і сталі) саюзьнікамі Савецкага Саюзу ў вайне. У выніку 22 чэрвеня 1941 г. СССР апынуўся сам-насам зь Нямеччынай. А потым абураўся, чаму так доўга не адкрываецца другі фронт.

Гэтая памылка дасюль шмат кім трактуецца ў Расеі як мудры крок і вялізны дыпляматычны посьпех СССР. А ў чым мудрасьць?

Маўляў, гэтым пактам Сталін разбурыў магчымасьць стварэньня «адзінага імпэрыялістычнага фронту» супраць СССР. Але саюз Францыі, Англіі (магчыма, ЗША) і гітлераўскай Нямеччыны быў немагчымы ў прынцыпе. Паміж імі былі нятольківнепрымірымыя геапалітычныя, але і мэнтальныя, псыхалягічныя (памяць аб Першай сусьветнай вайне і інш.) супярэчнасьці. Аднак савецкае кіраўніцтва кіравалася дагматычным клясавым падыходам, паводле якога капіталістычныя краіны могуць лёгка аб'яднацца дзеля зьнішчэньня такой ненавіснай ім пралетарскай дзяржавы.

Ці вось яшчэ аргумэнт. Маўляў, пакт Молатава — Рыбэнтропа адцягнуў пачатак вайны на два гады, дазволіўшы СССР лепш падрыхтавацца да вайны.

Але, па-першае, у 1939 годзе вайна з СССР у пляны Гітлера не ўваходзіла. Бо суадносіны сілаў у той момант былі на карысьць Савецкага Саюзу. А вось гэтыя два гады Гітлер скарыстаў лепш, чым Сталін, і ў 1941 годзе Нямеччына была больш гатовая да вайны, чым СССР.

А тое, што адбывалася апошнімі месяцамі перад вайной, не паддаецца ніякай нармальнай лёгіцы. Тое, што Гітлер зьбіраецца напасьці на СССР, канцэнтруе каля савецкай мяжы вялізную колькасьць войскаў, ведала, здаецца, уся Эўропа. Бо як гэта можна было схаваць? Пра гэта ведалі ўсе камандзіры і вайскоўцы тых частак, якія стаялі каля мяжы. Бо кожны дзень пра гэта сьведчылі ўсё новыя факты.

І толькі адзін чалавек у гэтую пагрозу катэгарычна ня верыў, адрынаў усе факты, забараняў камандзірам пад страхам рэпрэсій прымаць захады ўмацаваньня баяздольнасьці сваіх падразьдзяленьняў, каб «не справакаваць немцаў»! На няшчасьце, гэты чалавек быў неабмежаваным дыктатарам. У выніку войскі сустрэлі вайну дрэнна падрыхтаванымі, танкі і самалёты апынуліся бяз паліва і г.д.

Толькі адна з такіх памылак любому іншаму гістарычнаму дзеячу каштавала б таго, каб яго імя назаўсёды зганьбіць. Дарэчы, у Францыі і Вялікай Брытаніі палітыкі, што падпісалі Мюнхэнскую дамову, ацэньваюцца нэгатыўна. Але Расея — краіна зь гісторыяй, якая не прагназуецца.

Валер Карбалевіч

“Радыё Свабода”

Заснавальнік і рэдактар:
Смолікаў Канстанцін Эдуардавіч

Адрас рэдакцыі: г. Віцебск, вул. 1-я Сененская д.5,
Тэл. +375-29-218-98-38, e-mail: kas_vit@tut.by
Газета выдаецца з лютага 2014 г.

Падпісана да друку 16.05.2017 у 14.10
Наклад: 290 асобнікаў.
Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Друкуецца пры падтрымцы аднадумцаў.
Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.